FOR OFFICIAL USE

N5

Teisteanais
Nàiseanta
2019

Comharra

X832/75/01

Gàidhlig Leughadh

Gàidhlig Reading

Nàiseanta 5

DILUAIN, 29 GIBLEAN

1:00 F – 2:40 F

X832750 1

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Àireamh an t-suidheachain

Latha breith

Latha | Mìos | Bliadhna | Àireamh an oileanaich

Comharran gu lèir — 30

Leugh an earrann agus feuch na ceistean UILE.

Sgrìobh do fhreagairtean gu soilleir anns an leabhran.

Tha àite a bharrachd airson freagairtean aig deireadh an leabhrain seo. Ma chleachdas tu an t-àite sin, feumaidh tu àireamh na ceiste a tha thu a' freagairt a chomharrachadh gu soilleir.

Cleachd inc **gorm** no **dubh**.

Tha leabhran nam freagairtean eile ann airson Litreachas. Cuir do fhreagairtean airson Litreachas ann an leabhran nam freagairtean airson Litreachas.

Mus fàg thu seòmar nan deuchainnean, feumaidh tu an dà leabhar a thoirt don Fhreiceadan; mura dèan thu sin, dh'fhaodadh tu na comharran gu lèir airson a' phàipeir seo a chall.

SQA ©

X832750101

Comharran gu lèir — 30

Leugh an earrann agus feuch na ceistean UILE

Tha an earrann a leanas ag innse mun bhàta an SS Politician.

SS Politician

Tha na h-Eileanan an Iar a' tàladh na mìltean de luchd-turais gach bliadhna bho iomadh ceàrnaidh den t-saoghal. Tha iad a' tighinn le diofar amasan: cruth na tìre àlainn fhaicinn le an sùilean fhèin, dealbhan a thogail de na h-eòin agus am fiadh-bheatha, ionnsachadh mar a b' àbhaist do bheatha anns na h-eileanan iomallach seo a bhith agus fiosrachadh fhaighinn mun bhuaidh a thug eachdraidh air an àite. Tha sgeulachdan aig gach eilean ri innse agus chan eil eilean Èirisgeidh, deas air eilean Uibhist, eadar-dhealaichte san t-seadh sin. Am measg nan sgeulachdan as ainmeile a tha co-cheangailte ris an eilean tha sgeulachd an *SS Politician*.

Air oidhche stoirmeil Geamhraidh ann an 1941, bhuail am bàta mòr an *SS Politician* air sgeirean far costa Èirisgeidh. Thachair seo aig àm an dàrna cogaidh nuair nach b' e rud annasach a bh' ann bàtaichean a bhith a' dol a dhìth. Ach bha rudeigin air leth sònraichte mun bhàta seo . . .

Bha deagh chliù aig a' *Pholitician* mar shoitheach a bha luath agus sàbhailte agus a dhèiligeadh gu math ri droch shìde. Air a' cheathramh latha den Ghearran 1941 dh'fhàg i baile Liverpool 's i air a slighe gu Iameuga (Jamaica) agus New Orleans. Bha measgachadh de stuth sa charago aice: motair-baidhseagalan, baidhseagalan, cotan, biadh, tombaca agus mu £145,000. A bharrachd air sin bha 28,000 bocsaichean de dh'uisge-beatha innte, cha mhòr 264,000 botail. 'S ann a dh'Aimeireaga a bha an t-uisge beatha a' dol oir bha Breatainn a' cur stuthan thuca gus airgead a thogail airson an oidhirp cogaidh.

Air madainn a' chòigeamh latha den Ghearran, rinn am *Politician* a cùrsa tro Chuan na h-Èireann. Ach, dh'fhàs a' ghaoth gu bhith na gèile agus bha e na bu dhorra don chaiptean faicinn far an robh am bàta a' dol. B' fheudar dha an cùrsa atharrachadh agus mar sin rinn am *Politician* air a' Chuan Sgìth, an caol eadar an t-Eilean Sgitheanach agus na h-Eileanan an Iar, àite air nach robh e eòlach. Tron dorchadas shaoil an criutha gum faca iad soitheach eile romhpa. Ach cha b' e soitheach a bh' ann idir. Gu h-obann thuig iad gur e tìr a bh' ann. Mionaidean às dèidh sin bhuail am *Politician* air sgeirean aig taobh a tuath eilean Èirisgeidh. Chaidh am bàta a tholladh gu dona agus thòisich uisge a' dòrtadh a-steach, a' lìonadh rùm an einnsein. A dh'aindeoin sin fhuair an criutha de 50 gu lèir aiste gu sàbhailte. Thug bàta-teasairginn an criutha a Bharraigh airson na h-oidhche. A-rèir cunntas bho fhear den chriutha bha na h-eileanaich air leth còir, a' toirt deochan teth agus comhfhurtachd dhaibh. Anns na seachdainean an-dèidh sin, thug na h-ùghdarrasan na b' urrainn dhaibh den stuth far a' bhàta ach chaidh aontachadh an soitheach fhàgail far an robh i o chionn 's gun robh i ann an staid cho dona.

Nuair a dh'ionnsaich muinntir an eilein mu na bha air bòrd, rinn iad air a' bhàta sa bhad gus stuthan fhaighinn dhaibh fhèin. Bha gainnead de bhiadh agus deoch sna h-eileanan aig an àm sin air sgàth a' chogaidh agus mar sin b' e cothrom a bha seo dha na h-eileanaich nach b'urrainn dhaibh diùltadh. Sgaoil an naidheachd gu luath agus thòisich bàtaichean a' nochdadh à diofar eileanan, le grunn dhaoine ag iarraidh pàirt den stuth a thoirt leotha. Bha ùidh aca gu h-àraidh san uisge-beatha. Cha robh na h-eileanaich den bheachd gur ann a' goid a bha iad, on a bha an stuth anns a' mhuir. Ach cha robh na h-ùghdarrasan den bheachd sin! Chaidh cuid a thoirt don chùirt airson a bhith ri mèirle. Bha aig feadhainn ri càin a phàigheadh ach chaidh cuid eile a chur dhan phrìosan airson ùine ghoirid.

Tha sgeulachd an *SS Politician* aithnichte air feadh an t-saoghail chun an latha an-diugh agus tha ùidh mhòr fhathast san sgeulachd. Ann an 1947 sgrìobh Compton MacKenzie leabhar mun tachartas a bha air a mheas èibhinn agus tlachdmhor. Dà bhliadhna às dèidh dhan leabhar a

bhith air fhoillseachadh chaidh film a dhèanamh stèidhichte air. Chaidh ainmeachadh airson am film Breatannach a b' fheàrr aig na BAFTAs. Tha am film tric a' nochdadh ann an clàran de na deich filmichean Albannach a b' fheàrr riamh. Chaidh ùrachadh a dhèanamh air an fhilm ann an 2017 airson diofar adhbharan. Tha barrachd fianais mun tachartas air nochdadh on a chaidh a' chiad fhilm a dhèanamh. A bharrachd air sin 's ann ann an dubh is geal a chaidh a' chiad fhilm a chlàradh, far nach deach aig riochdairean air dathan eireachdail an eilein a thaisbeanadh. A thuilleadh air leabhar agus dà fhilm, tha iomadach sgioba craolaidh air tadhal air an eilean gus sgeulachd an tachartais a thoirt don mhòr-shluagh ann am pròglaman aithriseach. Tha fiù 's fèis air a bhith ann gus an tachartas eachdraidheil a chomharrachadh far am faigh luchd-tadhail cothrom ionnsachadh mu na thachair, na filmichean fhaicinn agus co-dhùnadh a dhèanamh mu na fathannan a bhios a' dol timcheall gu bheil beagan den uisge-beatha fhathast air falach sna monaidhean!

COMHARRAN | NA SGRÌOBH AN SEO

Ceistean

1. Ainmich trì adhbharan a bhios luchd-turais a' dol gu na h-Eileanan an Iar. **3**

_____

_____

_____

_____

2. (a) Dè thachair don *SS Politician* sa Gheamhradh 1941? **1**

_____

(b) Carson a shaoileadh daoine nach e rud annasach a bha sin? **2**

_____

_____

_____

3. 'Ach bha rudeigin air leth sònraichte mun bhàta seo . . .' Mìnich a' bhuaidh a tha aig an t-seantans seo air an earrainn. **2**

_____

_____

_____

NA SGRÌOBH AN SEO

4. Carson a b' fheudar don chaiptean an cùrsa atharrachadh? **2**

5. Inns dà rud a thachair nuair a bhuail an soitheach air na sgeirean. **2**

6. Thoir iomradh air an fhàilte a fhuair an criutha ann am Barraigh. **2**

7. Nad bheachdsa carson a ghabh na h-eileanaich an cothrom stuthan a thoirt far a' bhàta? **2**

8. Thoir geàrr-chunntas air na thachair do ghrunn dhe na h-eileanaich a thug stuthan far a' bhàta. **3**

NA SGRÌOBH AN SEO

9. (a) Dè tha a' dearbhadh gur e leabhar soirbheachail a bh' anns an leabhar aig Compton MacKenzie? **2**

(b) Seall mar a fhuair a' chiad fhilm mòran cliù. **2**

(c) Ainmich na h-adhbharan a chaidh am film ùrachadh ann an 2017. **2**

10. Dè na cothroman eile a tha air a bhith ann do dhaoine ionnsachadh mu sgeulachd an *SS Politician*? **2**

11. Nad bheachdsa, dè na dòighean anns an robh an earrann seo soirbheachail? Thoir adhbharan airson do bheachd, a' cleachdadh fianais bhon earrainn. **3**

[CRÌOCH A' PHÀIPEAR]

COMHARRAN

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

X832750106

COMHARRAN

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

X832750107

[BLANK PAGE]

DO NOT WRITE ON THIS PAGE

FOR OFFICIAL USE

N5

Teisteanais
Nàiseanta
2019

Comharra

X832/75/02

Gàidhlig Litreachas

Gàidhlig Literature

Nàiseanta 5

DILUAIN, 29 GIBLEAN

1:00 F – 2:40 F

* X 8 3 2 7 5 0 2 *

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Àireamh an t-suidheachain

Latha breith

Latha	Mìos	Bliadhna	Àireamh an oileanaich

Comharran gu lèir — 20

Feuch AON cheist.

Sgrìobh do fhreagairt gu soilleir anns an leabhran.

Tha àite a bharrachd airson freagairtean aig deireadh an leabhrain seo. Ma chleachdas tu an t-àite sin, feumaidh tu àireamh na ceiste a tha thu a' freagairt a chomharrachadh gu soilleir.

Cleachd inc **gorm** no **dubh**.

Tha leabhran nam freagairtean eile ann airson Leughadh. Cuir do fhreagairtean airson Leughadh ann an leabhran nam freagairtean airson Leughadh.

Mus fàg thu seòmar nan deuchainnean, feumaidh tu an dà leabhar a thoirt don Fhreiceadan; mura dèan thu sin, dh'fhaodadh tu na comharran gu lèir airson a' phàipeir seo a chall.

SQA ©

* X 8 3 2 7 5 0 2 0 1 *

Comharran gu lèir — 20

Feuch AON cheist

Bàrdachd

1. Tagh pìos bàrdachd a thug buaidh ort air sgàth an teachdaireachd a bha innte. Seall dè gu sònraichte a rinn a' bhàrdachd cho inntinneach dhut. Seall mar a chruthaich am bàrd i ann an leithid de dhòigh 's gun robh e cho inntinneach dhut.

Sgeulachd Ghoirid

2. "Bidh daoine ag ionnsachadh tòrr bho chuspair sgeulachd." Seall mar a tha seo fìor dhut fhèin airson sgeulachd ghoirid a leugh thu. Thoir cunntas air na sgilean a chleachd an t-ùghdar gus an cuspair a dhèanamh beò.

Nobhail

3. Tagh nobhail anns an robh car no tachartas a thug buaidh mhòr air an sgeulachd. Seall mar a bha an car no tachartas seo cudromach a thaobh na nobhail agus mar a chriochnaich i.

Dràma

4. Tha e cudromach gum bi deireadh èifeachdach air dealbh-chluich. Airson dealbh-chluich a sgrùd thu mar phàirt den chùrsa Ghàidhlig, seall dè an ìre gu bheil seo fìor.

Film/Telebhisean

5. Tagh pròg̀ram no film ann an Gàidhlig a bha thu a' smaoineachadh a bha inntinneach air sgàth a chuspair. Seall mar a dhèilig an sgrìobhadair leis a' chuspair seo gus a dhèanamh cho soirbheachail dhut.

COMHARRAN NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE FHREAGAIRT

Àireamh cheist

X832750203

COMHARRAN

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE FHREAGAIRT (a' leantainn)

X832750204

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE FHREAGAIRT (a' leantainn)

ÀITE FHREAGAIRT (a' leantainn)

[CRÌOCH A' PHÀIPEIR]

COMHARRAN

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

X832750207

COMHARRAN

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

FOR OFFICIAL USE

N5

Teisteanais
Nàiseanta
2019

Comharra

X832/75/03

Gàidhlig Èisteachd

Gàidhlig Listening

Nàiseanta 5

DILUAIN, 29 GIBLEAN

3:10 F – 3:35 F

* X 8 3 2 7 5 0 3 *

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Àireamh an t-suidheachain

Latha breith

Latha | Mìos | Bliadhna | Àireamh an oileanaich

Comharran gu lèir — 20

Cluinnidh tu earrann dà thuras, le còig mionaidean eadar gach turas. **Mus cluinn thu an earrann, bidh aon mhionaid agad airson na ceistean a leughadh.**

Feuch na ceistean UILE.

Chan fhaod thu faclair Gàidhlig a chleachdadh.

Sgrìobh do fhreagairtean gu soilleir anns na beàrnan san leabhran. Tha àite a bharrachd airson freagairtean aig deireadh an leabhrain seo. Ma chleachdas tu an t-àite sin, feumaidh tu àireamh na ceiste a tha thu a' freagairt a chomharrachadh gu soilleir.

Cleachd inc **gorm** no **dubh**.

Chan fhaod thu seòmar nan deuchainnean fhàgail ro chrìoch na deuchainne.

Mus fàg thu seòmar nan deuchainnean, feumaidh tu an leabhran seo a thoirt don Fhreiceadan; mura dèan thu sin, dh'fhaodadh tu na comharran gu lèir airson a' phàipeir seo a chall.

SQA ©

* X 8 3 2 7 5 0 3 0 1 *

Ceistean

1. Ciamar a tha fios againn gu bheil Danaidh air a bhith gu math soirbheachail na obair? **1**

2. Dè am beachd a tha aig Catriona mun fhilm sa Chuiltheann? **2**

3. (a) Dè bha Danaidh a' dèanamh aig toiseach an fhilm? **1**

(b) Dè rinn e an dèidh dha tighinn air tìr? **2**

4. Carson a bha e doirbh dha siubhal air baidhsagal aig mullach nam beann? **2**

5. Carson nach biodh dol às aig Danaidh nan deigheadh càil ceàrr aig a' mhullach? **2**

NA SGRÌOBH AN SEO

6. Ciamar a tha e follaiseach nach robh eagal air Danaidh? **2**

7. (a) Ainmich dà dhòigh anns am bi eagal a' toirt droch bhuaidh air daoine. **2**

(b) Dè na dòighean anns an toir an t-eagal deagh bhuaidh air daoine eile? **2**

8. Ainmich dà rud a bhios a' cur eagal air daoine. **2**

9. Nad bheachd, dè am prìomh theachdaireachd a bha aig Catriona dhan luchd-èisteachd? Cleachd fianais bhon earrainn nad fhreagairt. **2**

[CRÌOCH A' PHÀIPEIR]

COMHARRAN

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

X832750304

COMHARRAN

NA SGRÌOBH AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

X832750305

[BLANK PAGE]

DO NOT WRITE ON THIS PAGE

[BLANK PAGE]

DO NOT WRITE ON THIS PAGE

[BLANK PAGE]

DO NOT WRITE ON THIS PAGE

N5

Teisteanais
Nàiseanta
2019

X832/75/13

Gàidhlig
Earrann Èisteachd

Gàidhlig
Listening Transcript

Nàiseanta 5

DILUAIN, 29 GIBLEAN

3:10 F – 3:35 F

Chan fhaod oileanach sam bith am pàipear seo fhaicinn.

Tha am pasgan seo ann airson an tidseir a chleachdadh ma bhios duilgheadas ann leis an diosg no na h-innealan, no far a bheil cead air a thoirt seachad ro làimh leis an SQA airson an stuth a leughadh ris na tagraichean aig a bheil feumalachdan sònraichte. Feumar an stuth a leughadh dìreach mar a tha e sgrìobhte.

This paper must not be seen by any candidate.

The material overleaf is provided for use in an emergency only (for example the recording or equipment proving faulty) or where permission has been given in advance by SQA for the material to be read to candidates with additional support needs. The material must be read exactly as printed.

SQA ©

X8327513

Stiùiridhean airson leughadair(ean):

Leugh a-mach an earrann dà thuras, le còig mionaidean eadar gach turas.

Far a bheil stiùiridhean airson leughadh air an aontachadh ro làimh, feumar boireannach airson earrann comharraichde le **(b)** agus fireannach airson **(f)**; agus neach-teagaisg far a bheil **(n—t)**.

Instructions to reader(s):

Read the passage twice with an interval of 5 minutes between the two readings.

Where special arrangements have been agreed in advance to allow the reading of the material, those sections marked **(b)** should be read by a female speaker and those marked **(f)** by a male; those sections marked **(n—t)** should be read by the teacher.

(*1 mionaid*)/(*1 minute*)

(n—t) *Èistibh ri pròg̀ram rèidio anns a bheil Catriona NicAoidh a' toirt bheachdan pearsanta seachad an dèidh dhi film fhaicinn mu fhear-baidhsagail ainmeil.*

(b/f) Tha na milleanan air na filmichean aig Danaidh MacAsgaill fhaicinn 's e a' dèanamh chleasan mìorbhaileach air a' bhaidhsagal aige. Nam bheachd fhìn 's e am film a rinn e ann am beanntan àrda a' Chuiltheinn anns an Eilean Sgitheanach am fear as ainmeile agus as eagalaiche a tha e air a chruthachadh. Tha am film a' tòiseachadh socair gu leòr faisg air a sheann dachaigh le Danaidh ag iomradh bàta a dh'ionnsaigh nam beann. Às dèidh seo, tha e a' tighinn air tìr leis a' bhaidhsagal agus a' dèanamh chleasan agus leumannan thairis air aibhnichean agus creagan fhad 's a tha e a' dìreadh.

Ach an uair sin tha gnothaichean ag atharrachadh gu mòr. Chithear Danaidh a' stiùireadh a' bhaidhsagail shònraichte aige air fìor mhullach nam beann, rud a tha nas duilghe air sgàth cho creagach 's a tha e agus cho caol 's a tha na ceumannan fhèin. Aon ghluasad ceàrr taobh seach taobh agus thuiteadh e do na glinn mìle meatair shìos fodha. Cha dèanadh e an còrr fhilmichean an uair sin. A dh'aindeoin seo, cha robh eagal air. Cha do chleachd e uidheam sam bith a chumadh sàbhailte e. Gu dearbh thug e dheth ròpa oir bha e na bhacadh dha nuair a bha e a' dìreadh pìos doirbh leis a' bhaidhsagal. Tha gu leòr luchd-sreap nach dèanadh a leithid gun ròpa, ach seo duine ga dhèanamh le baidhsagal!

Tha eagal a' toirt buaidh air daoine ann an diofar dhòighean; gu dearbh chan eil a h-uile duine coltach ri Danaidh. Bidh cuid a' dèanamh rud sam bith airson eagal a sheachnadh. Bidh cuid eile dìreach a' stad nuair a bhios iad ann an suidheachadh cunnartach; chan urrainn dhaibh gluasad is iad air an ragachadh leis an eagal.

Ach chan eil eagal a' cur dragh sam bith air cuid ge-tà. Uaireannan bheir e spionnadh do dhaoine nuair a bhios suidheachadh doirbh romhpa. Tha feadhainn eile comasach air an t-eagal a chur gu aon taobh agus fiù 's tlachd fhaighinn às. Uaireannan feumaidh daoine an aghaidh a chur ri eagal ge b' e dè seòrsa rud a th' ann, bho dhamhain-allaidh gu deuchainnean. Gu math tric chithear nach eil cùisean idir cho dona. 'S dòcha eadhon gun còrd e riutha!

Tha e soilleir nach eil eagal a' toirt droch bhuaidh air Danaidh. Saoil dè an ath rud a dh'fheuchas e? Beinn Everest air baidhsagal?

[CRÌOCH NAN EARRANN]